ปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร : กรณีศึกษา ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น
Predictive Factors of Non Performing Loans : Case Study in Government Saving Bank of Khon Kaen Branch

*ปนัดดา ปิยะศิลป์ (Panadda Piyasil)**
*ไพบูลย์ ดาวสดใส (Paiboon Daosodsai)***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร : กรณีศึกษาธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ลูกหนี้สินเชื่อที่มาขอใช้บริการสินเชื่อของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2554 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน ตามประเภทของสินเชื่อ จากนั้นเลือกตัวอย่างศึกษาในแต่ละชั้นภูมิโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน ได้จำนวน 2,100 ราย เก็บรวมรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเก็บข้อมูลการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล และข้อมูลลักษณะเงื่อนไขการกู้เงิน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบไบนารี จากการศึกษาพบว่าเมื่อนำตัวแปรอิสระของลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะเงื่อนไขการกู้เงิน จำนวน 11 ปัจจัยได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน วงเงินกู้ ระยะเวลาการกู้เงิน ภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น ประวัติการมีหนี้ค้างชำระ และหลักประกันในการกู้เงิน มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่ามีตัวแปร

---

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อิสระจำนวน 3 ปัจจัยได้แก่ เพศ อาชีพ และประวัติการมีหนี้ค้างชำระ ที่มีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 โดยพบว่าเพศชายจะมีโอกาสที่จะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่า เพศหญิง 2.028 เท่า อาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขายมีโอกาสเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่ากลุ่มอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ 2.487 เท่า และลูกหนี้ที่มีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มีโอกาสเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่า ลูกหนี้ที่ไม่มีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ จำนวน 6.799 เท่า จากผลการศึกษาทำให้ทางธนาคารนำมาใช้ประกอบในการพิจารณาคัดกรองและเฝ้าระวังลูกค้าที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนาย หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น

ABSTRACT

This study aimed to investigate the Predictive Factors of Non-Performing Loans: Case Study In Government Saving Bank of Khon Kaen Branch during January 1st, 2010-December 31st, 2011. The samples were randomized by using proportional stratified random sampling method and accordance with the credit's types. Then, the samples from each stratify were chosen by using simple random sampling method. The recording form was constructed to collect the data and checked by the experts. The form was used to collect data of the non-performing loans, personal characteristics, and loan conditions. The samples of 2,100 were collected and the data were analyzed by using the binary logistic regression analysis to determine the factors that predicted the non-performing loans.

The independent-variable data of personal characteristics and loan conditions-genders, age, marriage status, education levels, occupations, incomes, financial amount, loan duration, debts, unpaid debt record, and debt guarantee - were brought for analysis in the multivariate model to find the relation

between the variables and the non-performing loans by using binary logistic regression analysis, it was found that there were 3 factors (genders, occupations and unpaid debt record) that having predictive performance of the non-performing loans in the multivariate model and these factors remained having association to the non-performing loans with statistical significance level at 0.050. The study found that men were likely to be non-performing loans 2.028 times more than women. The participants who run their own business tended to be the non-performing loans 2.487 times more than those who worked in the government service and enterprises. Lastly, debtors who had unpaid debt record tended to take the non-performing loans 6.799 times higher than those without the record. These findings; therefore, could be useful for financial institutions to take the result to their consideration when screening and monitoring the risk group that seemed to be the non-performing loans.

Keywords: Predictive Factors, Non-Performing Loans, Government Saving Bank of Khon Kaen Branch

บทนำ

ธนาคารเป็นสถาบันการเงินทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการรับฝากและระดมเงินทุนจากผู้ที่มีเงินเหลือใช้และต้องการเก็บออม และธนาคารก็นำเงินที่ได้จากการรับฝากไปกระจายในรูปแบบของการปล่อยสินเชื่อสู่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ โดยธนาคารจะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยจากการกู้ยืม แต่หากสถาบันการเงินมีการปล่อยสินเชื่อเป็นจำนวนมากเกินไป อีกทั้งยังเป็นการอนุมัติสินเชื่อที่ไม่มีคุณภาพ การขาดการติดตามลูกหนี้อย่างใกล้ชิด และไม่สามารถเรียกเก็บคืนเงินต้นและดอกเบี้ยได้ตรงตามกำหนดเวลา ก็อาจส่งผลให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อ และกลายเป็นปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ธนาคารจึงจำเป็นต้องตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มสูงขึ้น ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารออมสิน, 2554) ทำให้ธนาคารสูญเสียโอกาสในการทำ

กำไรและขาดสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลต่อการบริหารงาน แต่ถ้าหากสถาบันการเงินสามารถควบคุมการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ให้มีปริมาณลดลงหรือไม่เกิดเลยจะเป็นผลดีแก่สถาบันการเงินอย่างมาก ซึ่งปัจจัยทางด้านข้อมูลของผู้ขอสินเชื่อที่เสนอแก่ธนาคาร มีความสำคัญอย่างมากที่ธนาคารจะใช้ในการพิจารณา

ธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงิน ที่เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงการคลัง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาธุรกิจสินเชื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงส่งผลให้มีการขยายตัวของปริมาณเงินให้สินเชื่ออย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลผลการดำเนินงานของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่นในปี พ.ศ. 2553และ 2554 พบว่ามีปริมาณเงินให้สินเชื่อถึง 2,439,866,419.00 บาท และ 3,885,121,710.00 บาท ตามลำดับ แต่ในขณะเดียวกันก็พบหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 14,168,123.00 บาท ในปี พ.ศ. 2553 และ 13,289,832.71 บาท ในปี พ.ศ. 2554 (ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น, 2553 และ 2554) ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ธนาคารต้องเร่งดำเนินการแก้ไข โดยพยายามลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้มีจำนวนน้อยลง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของผู้ขอสินเชื่อและลักษณะเงื่อนไขการกู้เงิน ซึ่งจะสามารถทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อและกำหนดลูกค้าสินเชื่อกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ นำไปสู่การหาแนวทางในการป้องกันและลดการเกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคาร

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น, 2553 และ 2554) ได้แก่ ลูกหนี้สินเชื่อ ของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น ระหว่างวันที่

1 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2554 จำนวนทั้งหมด 10,601 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากลูกหนี้สินเชื่อธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95.00 (Taro Yamane, 1973) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น 2,100 ราย

ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน โดยใช้ประเภทของสินเชื่อเป็นชั้นในการแบ่งเพื่อกระจายสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของสินเชื่อ จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้ตารางเลขสุ่มจากเลขที่บัญชีสินเชื่อของลูกหนี้สินเชื่อธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น ดำเนินการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้น บันทึกข้อมูลตัวแปรอิสระเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตัวแปรอิสระเกี่ยวกับลักษณะเงื่อนไขการกู้เงินของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น ได้แก่ วงเงินกู้ ระยะเวลาการกู้เงิน ภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น ประวัติการมีหนี้ค้างชำระ และหลักประกันในการกู้เงิน นำข้อมูลตัวแปรอิสระทั้งหมด (11 ตัวแปร) ที่ได้มาวิเคราะห์หาปัจจัยทำนายต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคาร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบไบนารี เนื่องจากวิธีนี้เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ที่น่าสนใจโดยตัวแปรตาม เป็นเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นเพียง 2 สถานะ คือ เกิดเหตุการณ์และไม่เกิดเหตุการณ์ โดยทำการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัวแปร และใช้การทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test เพื่อทดสอบสมการที่ใช้ในการวิเคราะห์ว่าสมการที่ใช้กับข้อมูลที่เก็บมามีความเหมาะสมกันหรือไม่ (Hosmer and Lameshow, 2000) ซึ่งจากการทดสอบพบว่าสมการถดถอยโลจิสติกแบบไบนารีดังกล่าวมีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างลูกหนี้สินเชื่อธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2554 จำนวน 2,100 ราย พบว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.70 และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นหนี้ จำนวน 2,023 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.30

โดยมีข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และลักษณะเงื่อนไขการกู้เงิน ได้แก่ วงเงินกู้ ระยะเวลาการกู้เงิน ภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น ประวัติการมีหนี้ค้างชำระ และหลักประกันในการกู้เงิน ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างลูกหนี้สินเชื่อจำนวน 2,100 ตัวอย่าง เป็นเพศหญิง จำนวน 1,191 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.70 และเพศชาย จำนวน 909 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.30 มีสถานภาพสมรส จำนวน 1,687 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.30 รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 282 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.40 สถานภาพหย่าร้างและหม้าย 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.20 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 1,493 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.10 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 493 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.50 และอายุน้อยกว่า 31 ปี จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.40 การศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 1,640 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.10 และการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 531 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.30 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 1,794 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.40 รองลงมาได้แก่ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 205 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.80 พนักงานเอกชน 101 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.80 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 1,569 ราย และน้อยกว่า 30,000 บาท จำนวน 531 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.70 และร้อยละ 25.30 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างลูกหนี้จำนวน 2,100 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับวงเงินกู้จากธนาคารน้อยกว่า 500,000 บาท จำนวน 1,006 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.90 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับวงเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไป จำนวน 1,094 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.10 ระยะเวลาการกู้เงินที่ได้รับจากธนาคาร มากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1,621 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.20 รองลงมาคือ ระยะเวลาการกู้เงินระหว่าง 1 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 391 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.60 และระยะเวลาการกู้เงินไม่เกิน 1 ปี มีจำนวน 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.20 กลุ่มตัวอย่างมีภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น น้อยกว่า 500,000 บาท จำนวน 1,206 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.40 มีภาระหนี้สินตั้งแต่ 500,000 บาทขึ้นไปจำนวน 894 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.60 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีประวัติการมีหนี้ค้าง

ชำระ จำนวน 2,082 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.10 และกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประวัติค้างชำระจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.90 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บุคคลเป็นหลักประกันในการกู้เงิน จำนวน 1,861 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.60 รองลงมาคือหลักทรัพย์จำนวน 239 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.40

นำข้อมูลที่ได้จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 11 ปัจจัย มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอย โลจิสติกแบบไบนารี โดยมีผลการทดสอบความเหมาะสมของสมการ ด้วยวิธี Hosmer and Lemeshow Test พบว่าสมการถดถอยโลจิสติกแบบไบนารีที่ใช้นี้มีความเหมาะสม (Chi-square = 9.597 และค่า Sig > 0.050) และจากผลการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้ง 11 ปัจจัย มาวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบไบนารี จะพิจารณาผลการวิเคราะห์จากค่า Adjusted Odds Ratio คือ ค่าแต้มต่อของโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์การเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยการควบคุมตัวแปรอื่นๆ ให้คงที่ ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 ช่วงความเชื่อร้อยละ 95 ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

จากตัวแปรอิสระ 11 ปัจจัย พบว่าตัวแปรอิสระ 8 ปัจจัย ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน วงเงินกู้ ระยะเวลาการกู้เงิน ภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น และหลักประกันในการกู้เงิน ไม่มีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 เนื่องจากมีค่า P-Value มากกว่า 0.050 และตัวแปรอิสระ 3 ปัจจัยได้แก่ เพศ อาชีพ และประวัติการมีหนี้ค้างชำระมีค่านัยสำคัญทางสถิตินอ้ยกว่า 0.050 จึงมีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.050 ดังนี้

1. เพศ มีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 โดย เพศชายจะมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่า เพศหญิง 2.028 เท่า (Adjusted Odds Ratio = 2.028, CI = 1.243-3.308)

2. อาชีพ มีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 โดยอาชีพธุรกิจส่วนตัว

หรือค้าขาย จะมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่า อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 2.487 เท่า (Adjusted Odds Ratio = 2.487, CI = 1.089-5.678)

3. ประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 โดยลูกหนี้ที่เคยมีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ จะมีโอกาสเสี่ยงที่จะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่า ลูกหนี้ที่ไม่มีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ จำนวน 6.799 เท่า (Adjusted Odds Ratio = 6.799, CI = 2.166-21.344)

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างลูกหนี้สินเชื่อธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2553 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2554 จำนวน 2,100 ราย พบว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.70 และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จำนวน 2,023 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.30 เมื่อนำตัวแปรอิสระของลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะเงื่อนไขการกู้เงินซึ่งเป็นเกณฑ์เบื้องต้นของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่นใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของลูกค้าที่มาขอใช้บริการด้านสินเชื่อกับธนาคาร จำนวน 11 ปัจจัย มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกแบบไบนารี พบว่ามีตัวแปรอิสระจำนวน 3 ปัจจัยได้แก่ เพศ อาชีพ และประวัติการมีหนี้ค้างชำระ ที่มีลักษณะเป็นปัจจัยทำนายการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.050 พบว่าเพศชายจะมีโอกาสเสี่ยงจะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่า เพศหญิง 2.028 เท่า อาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย มีโอกาสเสี่ยงจะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่ากลุ่มอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ 2.487 เท่า และลูกหนี้ที่มีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มีโอกาสเสี่ยงจะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่า ลูกหนี้ที่ไม่มีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ จำนวน 6.799 เท่า ตัวแปร เพศ มีความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น โดยเพศชาย มีโอกาสเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ตะวัน ทิพย์พรหมมา (2547) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และได้สรุปผลว่าลูกหนี้ที่ค้างชำระบัตรเครดิต

ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และผลการศึกษาของ ระวิวรรณ เสือสกุล (2548) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ทำให้เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ลูกหนี้ธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่าเพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินซึ่งมีผลต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดย เพศชาย มักมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินด้านต่างๆ สูงกว่าเพศหญิง ในการศึกษานี้ ตัวแปร อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น โดยอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย มีโอกาสเสี่ยงจะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่ากลุ่มอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพล ไหลมี (2539) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับของเงินกู้ประจำ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาถนนสุเทพ เชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพของลูกหนี้ที่มีปัญหาหนี้ค้างชำระมักจะประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ และมีรายได้ไม่แน่นอน ส่งผลให้เป็นหนี้ค้างชำระได้ นอกจากนี้ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปร ประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มีความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น โดยลูกหนี้ที่มีประวัติการมีหนี้ค้างชำระมีโอกาสเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ มากกว่า ลูกหนี้ที่ไม่มีประวัติการค้างชำระ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมฤทัย บัวกิ่ง (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสงขลา จำกัด พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เคยมีประวัติการชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนดมีโอกาสชำระคืนเงินกู้ไม่ปกติมากกว่าสมาชิกที่ชำระคืนตรงตามกำหนด

ซึ่งโดยปกติธนาคารออมสินสาขาขอนแก่นใช้เกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้นของลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะเงื่อนไขการกู้เงินของลูกหนี้สินเชื่อ เป็นปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาคุณสมบัติของลูกค้าที่มาขอใช้บริการด้านสินเชื่อกับธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น แต่ยังไม่ทราบว่าคุณสมบัติเบื้องต้นใดที่เป็นปัจจัยสำคัญทางสถิติในการระบุความเสี่ยงต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ทำให้ขาดข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการอนุมัติเงินกู้ในเชิงความเสี่ยงทางสถิติ ดังนั้นข้อมูลจากการศึกษานี้จึงช่วยให้ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่นมีข้อมูลปัจจัยทำนายความเสี่ยงในการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของลูกค้าที่มาใช้บริการด้านสินเชื่อ โดยสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการคัดกรองและเฝ้าระวังกลุ่มลูกค้า ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารโดยการกำหนดกลุ่ม

เสี่ยงของลูกค้าสินเชื่อของธนาคาร ที่มีคุณลักษณะตามปัจจัยทำนาย ตัวอย่างเช่น จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,100 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นเพศชาย ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย และมีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มีจำนวน 2 ราย กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นเพศชาย และมีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มี 11ราย กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นเพศชายและประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขาย มีจำนวน 75 ราย กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขายและมีประวัติการมีหนี้ค้างชำระ มีจำนวน 3 ราย เป็นต้น และธนาคารยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการประเมินระดับความเสี่ยงของลูกค้าสินเชื่อ นำไปสู่การตรวจสอบติดตามลูกค้าสินเชื่อกลุ่มที่มีระดับความเสี่ยงสูงอย่างใกล้ชิดเพื่อลดความเสียหายอันเนื่องมาจากการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยที่ธนาคารไม่จำเป็นจะต้องติดตามลูกหนี้สินเชื่อเป็นพิเศษทุกราย ซึ่งถือเป็นการลดต้นทุนในการติดตามลูกหนี้ของธนาคาร

เอกสารอ้างอิง

ตะวัน ทิพย์พรหมมา. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธนาคารออมสิน. (2554). **รายงานประจำปี 2554**. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2555, จาก http://www.gsb.or.th/about/annual-report.php

ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น. (2553). **รายงานผลการดำเนินงานธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น 2553**.

ธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น. (2554). **รายงานผลการดำเนินงานธนาคารออมสินสาขาขอนแก่น 2554**.

ระวิวรรณ เสือสกุล. (2548). **พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กรณีศึกษา : ลูกหนี้ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษ ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมฤทัย บัวกิ่ง. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสงขลา จำกัด**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุรพล ไหลมี. (2539). **ปัจจัยที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับของเงินกู้ประจำ: กรณีศึกษา ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาถนนสุเทพ เชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Hosmer, D.W., Jr., and S.Lemeshow. (2000). **Applied Logistic Regression**. 2nd Edition. New York: John Wiley & Sons.

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Edition. New York: Harper & Row Publishers.

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบไบนารีของปัจจัยทำนายต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (N=2,100)

ตัวแปรอิสระ	Adjusted Odds Ratio*	P-value	95% Confident interval for Adjusted Odds Ratio
1. **เพศ**			
เพศชาย	2.028	0.005**	1.243-3.308
เพศหญิง (R)	1.000		
2. **อายุ**			
น้อยกว่า 31 ปี	0.712	0.595	0.204-2.487
31-40 ปี	1.755	0.084	0.927-3.321
41-50 ปี	0.759	0.387	0.406-1.418
มากกว่า 50 ปี (R)	1.000		
3. **สถานภาพ**			
โสด (R)	1.000		
สมรส	0.973	0.939	0.487-1.945
หม้าย	0.523	0.547	0.064-4.309
หย่าร้าง	0.368	0.349	0.045-2.981

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ถดถอยโลจิสติกแบบไบนารี ของปัจจัยทำนายต่อการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (N=2,100) (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	Adjusted Odds Ratio*	P-value	95% Confident interval for Adjusted Odds Ratio
4. **ระดับการศึกษา**			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1.835	0.058	0.979-3.438
ปริญญาตรีขึ้นไป (R)	1.000		
5. **อาชีพ**			
ราชการ/รัฐวิสาหกิจ (R)	1.000		
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	2.487	0.031**	1.089-5.678
พนักงานเอกชน	1.104	0.854	0.384-3.172
6. **รายได้ต่อเดือน**			
น้อยกว่า 30,000.00บาท	0.708	0.378	0.328-1.527
ตั้งแต่ 30,000.00 บาทขึ้นไป (R)	1.000		
7. **วงเงินกู้ (บาท)**			
น้อยกว่า500,001.00	1.192	0.633	0.580-2.447
500,001.00-1,000,000.00	0.709	0.405	0.315-1.594
มากกว่า1,000,000.00 (R)	1.000		
8. **ระยะเวลาการกู้เงิน**			
ไม่เกิน 1 ปี	0.290	0.116	0.062-1.357
1ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 5 ปี	1.916	0.115	0.853-4.301
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป (R)	1.000		
9. **ภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น**			
น้อยกว่า500,001	0.748	0.493	0.326-1.717
500,001-1,000,000	1.082	0.854	0.467-2.507
มากกว่า1,000,000 (R)	1.000		
10. **ประวัติการมีหนี้ค้างชำระ**			
เคยมีประวัติค้าง	6.799	0.001**	2.166-21.344
ไม่เคยมีประวัติค้าง (R)	1.000		
11. **หลักประกันในการกู้เงิน**			
หลักทรัพย์	1.707	0.183	0.777-3.748
บุคคล (R)	1.000		

* Adjusted Odds Ratio: The odd ratios which were adjusted for effects connected with other variables

** Significance ($P < 0.050$)

(R) = Reference group